

Elżbieta Matyaszevska

– historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych, absolwentka historii sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Była pracownik Instytutu Leksykografii KUL – redaktorka i autorka haseł z zakresu sztuki religijnej, zamieszczonych w *Encyklopedii Katolickiej*. Przez lata współpracowała z redakcjami lubelskich i warszawskich periodyków, publikując relacje z wystaw sztuki dawnej i współczesnej, a także cykliczne teksty z zakresu historii ubioru, mody i rzemiosła artystycznego. W ramach prac związanych z gromadzeniem informacji o stratach kultury polskiej, prowadzonych przez Wydział do spraw Strat Wojennych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przygotowała kilkadziesiąt kart obiektów rzeźbiarskich z XIX i XX wieku utraconych podczas II wojny światowej. Obecnie współpracuje z Instytutem Sztuki PAN w Warszawie, a także Redakcją Polskiego Słownika Biograficznego, pisząc biogramy polskich artystów, przewidziane do kolejnych

tomów obu słowników. Utrzymuje stały kontakt jako wykładowca z Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Lublinie, Tomaszowie Lubelskim oraz Świdniku, a także z Filharmonią Lubelską, przygotowując tam, w ramach Akademii Muzyki i Plastyki, prezentacje z zakresu sztuk plastycznych, wpisujące się w określone tematy muzyczne (oferta jest skierowana do szkół ponadpodstawowych Lublina i regionu). Od paru lat związana jest z Domem Kultury LSM w Lublinie, gdzie w ramach tematów przewodnich „Niespiesznie po Lublinie”, „Czy artysta może być kobietą”, „Galeria arcydzieł”, prowadzi cykliczne wykłady z historii sztuki, popularyzujące wiedzę o znanych i mniej znanych artystach oraz artystkach, a także wybranych arcydziełach sztuki europejskiej.

Jest autorką książki „Wierzę w cuda nie od dziś”. *Religia w życiu i twórczości Jana Matejki* (Lublin 2007), współautorką albumowego opracowania *Matejko. Obrazy olejne. Katalog* (Warszawa 1993), autorskich rozdziałów w kilku publikacjach zbiorowych dotyczących ikonograficznej obecności zwierząt w dziełach sztuki, referatów posesyjnych podejmujących problematykę sztuki religijnej oraz kilkudziesięciu publikacji naukowych i popularnonaukowych z zakresu ikonografii chrześcijańskiej i malarstwa polskiego. Jest członkiem Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

Spotkanie z historykiem sztuki **dr Elżbietą Matyaszevską** *Motywy pasyjne* *w sztukach plastycznych*

Motywy pasyjne w sztukach plastycznych

Niemal w każdym muzeum sztuki, tym małym i tym o randze narodowej, odwiedzający mogą natknąć się na artefakty, dla których inspiracją były teksty zawarte w Starym i Nowym Testamencie. I nawet jeśli oglądający nie są w pełni uformowani religijnie lub zaliczają się do grona agnostyków czy ateistów, z pewnością wielu z nich potrafi docenić piękno religijnego arcydzieła, biorąc tylko pod uwagę doskonałość warsztatową czy stylistyczną. Dla nich mniej istotna będzie treść zawarta w obrazie lub zamknięta w rzeźbie, a bardziej sposób jej wyrażenia i siła wyrazu całego dzieła.

Analizując tzw. rok liturgiczny Kościoła katolickiego łatwo zauważyć, jak wiele wydarzeń opisanych w Biblii ma swoje odzwierciedlenie w sztuce, również dzięki temu, że przypominane są wier-
nym każdego roku o tej samej porze. Zarówno historia Kościoła, jak i historia sztuki potwierdzają, iż z wieloma prawdami wiary najłatwiej zapoznać się poprzez obraz, czyli uplastycznioną wizję tego, co wyrażają treści zawarte w stosownych tekstach, przede wszystkim w Księgach Objawionych, ale też w tekstach apokryficznych czy żywotach świętych.

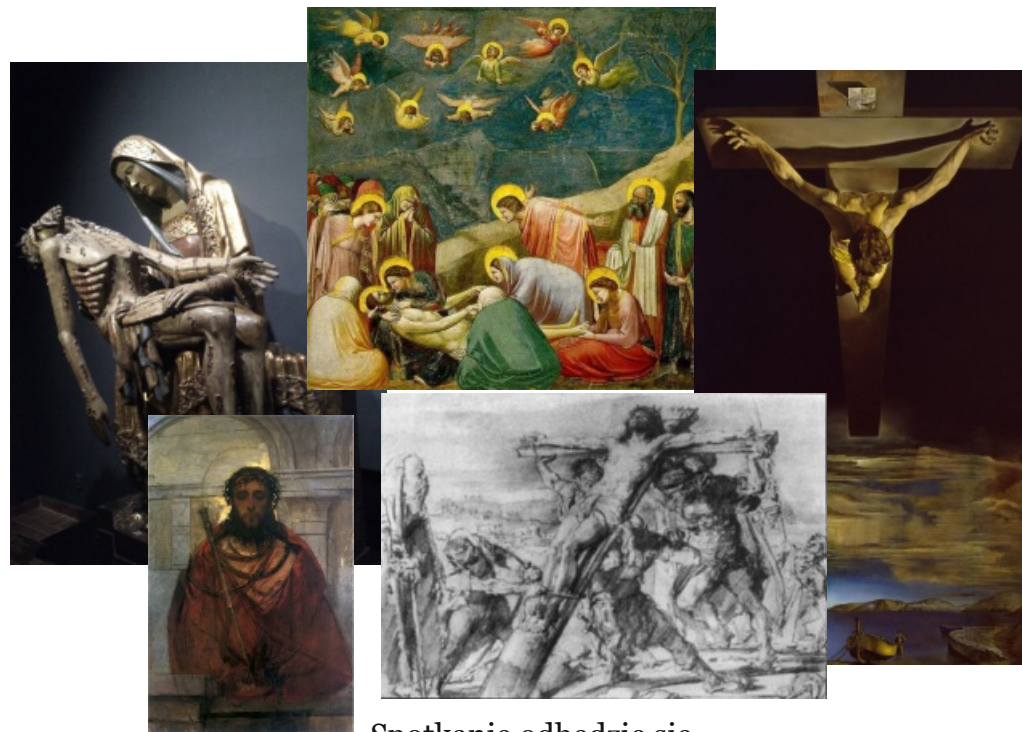
Niemal od początków istnienia sztuki chrześcijańskiej niektóre wydarzenia zapisane w przywoływanych tu źródłach zajmowały szczególne miejsce w artystycznych realizacjach. Takim wyjątkowo chętnie podejmowanym tematem była Męka Pańska, czyli ostatnie dni Chrystusa na ziemi przed Jego śmiercią na krzyżu. Szczególnie zainteresowanie tym tematem wykazywali artyści tworzący w okresie średniowiecza, gdy ówczesne duchowieństwo zalecało wiernym indywidualne przeżywanie poszczególnych dni Wielkiego Tygodnia oraz uczestnic-

two w nabożeństwach religijnych, przypominających te dramatyczne wydarzenia. Pomocne w tym miały być zarówno malowane, jak i rzeźbione ołtarze pasyjne, bądź liczne obrazy, nierzadko wykorzystywane w wielkopostnych misteriach i dramatach liturgicznych odgrywanych podczas Wielkiego Tygodnia. Początkowo tematy pasyjne najchętniej układane były w narracyjne cykle, łączone ze sobą w jednym ołtarzu bądź obrazie, gdzie poszczególne sceny miały taką samą wagę. Z czasem zaczęto też wyodrębniać wybrane epizody lub poszczególne dni oraz wydarzenia ostatniego tygodnia z życia Chrystusa i przedstawiać jako samodzielne kompozycje. Zawsze jednak szczególne miejsce zajmowała scena Ukrzyżowania, będąc często jedyną formą uplastycznienia Męki Pańskiej. Do owych narracyjnych realizacji artyści często dodawali przedstawienie Matki Bożej oplakującej trzymanego na kolanach martwego Chrystusa, znane pod nazwą Pietà.

W najbardziej rozbudowanej wersji cykle pasyjne mogły liczyć ponad dwadzieścia kilka scen, w wersji skróconej zamykały się w kilkunastu przedstawieniach, od Ostatniej Wieczerzy poczynając. W każdym jednak wydaniu ujmowane wydarzenia nacechowane były dramatyzmem i odpowiednim do epoki stylistycznej zestawem symboli i środków wyrazu artystycznego. Obrazy ilustrujące Mękę Pańską, niezależnie od okresu, w jakim były tworzone, miały unaoczniać wier-
nym ogrom ofiary, jaką Bóg złożył z życia swego Syna, by zapewnić ludziom wieczne zbawienie. I nawet jeśli ich przesłanie nie dla każdego oglądającego było i jest czytelne, swoim artyzmem i siłą wyrazu potrafią porwać najbardziej opornych.

Spotkanie z historykiem sztuki dr Elżbietą Matyaszką

Motywy pasyjne w sztukach plastycznych

Spotkanie odbędzie się
w czwartek 16 marca 2017 r. o godz. 18.00
w sali widowiskowej Domu Kultury LSM
w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29
www.domkulturyism.pl
Wstęp wolny